Europaparlamentet
2024-2029

Utskottet för utrikesfrågor

2025/2164(INI)

10.09.2025

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken – årsrapport 2025
(2025/2164(INI))

Utskottet för utrikesfrågor

Föredragande: David McAllister

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

MOTIVERING 9

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken – årsrapport 2025

(2025/2164(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), särskilt artiklarna 14, 16, 21, 24, 36 och 41,

– med beaktande av rapporten från unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik av den 25 juni 2024 *Common Foreign and Security Policy Report – Our priorities in 2025* (inte översatt till svenska),

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A10-0000/2025), och av följande skäl:

A. De centrala målen i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp) är att bevara freden, stärka den internationella säkerheten och främja internationellt samarbete samt främja demokrati, rättsstaten och respekten för de mänskliga rättigheterna.

B. Vissa historiska och framväxande stormakter uppvisar komplexa beteenden som sträcker sig från nära samarbete till sektoriell konfrontation. I det nuvarande geopolitiska klimatet har EU i vissa fall inget annat val än att välja transaktionsbaserade överenskommelser.

1. Europaparlamentet upprepar de farhågor som tas upp i rapporten från vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, och är oroat över den snabba geopolitiska förändring som drivs av de påstridiga militära, politiska och ekonomiska påtryckningarna från auktoritära makter. Parlamentet noterar med oro att det internationella systemet är mer multipolärt och mindre multilateralt, där konkurrens ersätter samarbete och handel och där investeringar, information och migrationsströmmar i allt högre grad används som vapen. Parlamentet varnar för att en sådan fragmentering hotar våra strategiska intressen, vår säkerhet, vårt välstånd och vår enighet och kräver mobilisering av våra regionala och globala partnerskap och allianser.

2. Europaparlamentet uppmanar i detta sammanhang vice ordföranden/den höga representanten att utarbeta en framåtblickande gemensam utrikes- och säkerhetspolitik som eftersträvar de mål som anges i följande punkter.

Formande av den regelbaserade världsordning som vi försvarar

3. Europaparlamentet påminner om att den regelbaserade världsordningen skyddar statens suveränitet och integritet, möjliggör fredlig tvistlösning och säkerställer att makten

omfattas av lag snarare än våld. Parlamentet är oroat över att den regelbaserade världsordningen utsätts för aldrig tidigare skådade påfrestningar på grund av inre slitningar och yttre angrepp. Parlamentet varnar för att nedbrytningen av denna ordning leder till instabilitet och konflikter i hela världen och därmed försvagar vår egen säkerhet och vårt eget välstånd.

4. Europaparlamentet understryker att Rysslands olagliga och oberättigade anfallskrig mot Ukraina utgör ett aldrig tidigare skådat angrepp på den europeiska fredsordningen sedan andra världskriget. Parlamentet påminner om att Rysslands aggression måste misslyckas och därmed signalera att våld inte segrar över lag och avskräcka andra från att försöka utmana gränserna med militära medel. Parlamentet kräver därför ett omedelbart och villkorslöst eldupphör, ett ryskt tillbakadragande från Ukraina och ett återförande av alla barn som olagligen förts bort av Ryssland.

5. Europaparlamentet betonar att alla fredsavtal måste innehålla robusta säkerhetsgarantier för Ukraina, förhandlas fram av landets valda ledarskap och ha stöd från dess folk. Parlamentet varnar för Rysslands oärliga förslag som syftar till att förlänga kriget, och varnar för att alla uppgörelser som framtvingas av Ryssland eller som belönar Rysslands aggression allvarligt skulle äventyra den europeiska säkerheten.

6. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen kommissionen att aktivt stödja internationella rättsmekanismer och säkerställa ansvarsskyldighet för krigsförbrytelser och aggressionsbrott. Parlamentet uppmanar eftertryckligen kommissionen att föreslå lagstiftning som använder de immobiliserade ryska utländska tillgångarna till Ukrainas återuppbyggnad.

7. Europaparlamentet betonar att Rysslands aggression destabiliserar EU:s östra grannskap och skapar spridningseffekter på västra Balkan.

8. Europaparlamentet upprepar att EU och alla dess medlemsstater måste föregå med gott exempel när det gäller att upprätthålla suveränitet och internationell rätt. Parlamentet understryker att EU:s trovärdighet och förmåga att skydda sina medborgare och vitala intressen är beroende av dess engagemang för sina grundläggande principer, såsom demokrati, rättsstaten och människans värdighet.

9. Europaparlamentet uttrycker djup oro över den nuvarande situationen för humanitära normer och åsidosättandet av skyddet av civila enligt internationell rätt i samband med de utdragna konflikterna i Mellanöstern. Parlamentet bekräftar på nytt EU:s engagemang för Staten Israels existens och säkerhet, och understryker dess rätt att försvara sig samtidigt som internationell rätt respekteras fullt ut. Parlamentet uppfordrar till en trovärdig politisk process som syftar till att uppnå en tvåstatslösning på grundval av 1967 års gränser och Jerusalem som gemensam huvudstad.

10. Europaparlamentet bekräftar den centrala roll som multilaterala organisationer och regionala forum spelar som oumbärliga plattformar för konfliktlösning och global styrning. Parlamentet varnar för att ”minilaterala” format riskerar att i allt högre grad fragmentera globala normer och kräver att EU balanserar en bred och inkluderande syn på multilateralism i nära samarbete med sina likasinnade partner. Parlamentet uppmanar kommissionen och vice ordföranden/den höga representanten att bana väg för multilaterala initiativ, fast förankrade i globala regler, för att säkerställa Europas säkerhet och välstånd.

11. Europaparlamentet uppmanar vice ordföranden/den höga representanten att främja ett effektivt och robust demokratiskt narrativ för att motverka autokratiska påtryckningar, i nära samarbete med medlemsstaterna. Parlamentet uppmuntrar till större investeringar i strategisk kommunikation och kampen mot utländsk inblandning och informationsmanipulering.

12. Europaparlamentet uppmuntrar till årliga strategiska översyner av hot mot den regelbaserade världsordningen, som samordnas av Europeiska utrikestjänsten och följs av aktiva åtgärder för att förhindra ytterligare urholkning av multilaterala normer.

Främjande av samarbete på grundval av gemensamma intressen

13. Europaparlamentet bekräftar på nytt att EU:s yttre åtgärder kräver ett trovärdigt värdebaserat engagemang. Parlamentet insisterar dock på att det inte räcker att enbart förlita sig på normativ makt. Parlamentet uppmuntrar till en mer beslutsam strävan efter EU:s strategiska mål, samtidigt som partnerskap och allianser som bygger på gemensamma intressen utnyttjas.

14. Europaparlamentet uppmuntrar vice ordföranden/den höga representanten att eftersträva skräddarsydd politik som tar hänsyn till medlemsstaternas och partnerländernas förväntningar och att snabbt nå resultat i fråga om politiska överenskommelser och därigenom etablera EU som ett tillförlitligt strategiskt ankare.

15. Europaparlamentet betonar att ett stabilt transatlantiskt partnerskap med Förenta staterna och Kanada inom Nato är fortsatt oumbärligt och utgör kärnan i vår europeiska säkerhetsstruktur. Parlamentet påminner om att EU självt måste bli starkare och mer kapabelt för att vara en stark transatlantisk partner, särskilt med hänsyn till sitt eget försvar och sin egen säkerhet. Parlamentet erkänner att Förenta staterna nu har intagit en mer transaktionell hållning gentemot multilateralism och europeisk säkerhet. Parlamentet understryker i detta sammanhang det akuta behovet att EU och dess medlemsstater strävar efter strategiskt oberoende och investerar i trovärdiga och tillräckliga försvarsförmågor. Parlamentet välkomnar det fördjupade samarbetet med Kanada och andra likasinnade partner för att värna gemensamma demokratiska värden och global stabilitet.

16. Europaparlamentet lovordar det starka och konstruktiva partnerskapet med Förenade kungariket. Parlamentet välkomnar det gemensamma uttalandet från Förenade kungarikets och EU:s ledare av den 19 maj 2025 efter toppmötet mellan Förenade kungariket och EU 2025, i vilket huvuddragen för en strukturerad dialog om utrikes- och säkerhetspolitik anges. Parlamentet efterlyser ett snabbt genomförande av denna.

17. Europaparlamentet lovordar de nära förbindelserna med västeuropeiska länder utanför EU och deras starka samarbete om EU:s yttre åtgärder.

18. Europaparlamentet betonar västra Balkans strategiska betydelse, och stöder ett trovärdigt politiskt och säkerhetsrelaterat samarbete på deras meritbaserade väg mot EU-integration. Parlamentet betonar att framtiden för västra Balkan, Ukraina och Moldavien ligger i EU.

19. Europaparlamentet understryker att Turkiets strategiska roll som Nato-medlem och dess samarbete med EU är av central betydelse för Europas stabilitet och säkerhet. Parlamentet uttrycker stark oro över den demokratiska tillbakagången i Turkiet.

Parlamentet uppmanar med kraft till ett omedelbart frigivande av oppositionsledaren Ekrem İmamoğlu.

20. Europaparlamentet betonar Sydkaukasiens strategiska betydelse. Parlamentet fördömer den georgiska regeringens auktoritära tendenser. Parlamentet uppmanar Georgien att åter slå in på vägen mot EU. Parlamentet stöder fredsavtalet mellan Armenien och Azerbajdzjan från augusti 2025.

21. Europaparlamentet betonar det akuta behovet att öka EU:s politiska och ekonomiska närvaro i Centralasien.

22. Europaparlamentet betonar behovet att stärka och fördjupa EU:s samarbete med Gulfstaterna om migration, digital omställning, säkerhet och den gröna omställningen.

23. Europaparlamentet upprepar att fredliga, stabila och regelbaserade förhållanden i regionen Indiska oceanen/Stilla havet är av grundläggande europeiskt intresse. Parlamentet uppmuntrar till att det knyts närmare band med likasinnade partner när det gäller Gusp, särskilt Australien, Nya Zeeland, Sydkorea och Japan.

24. Europaparlamentet anser att den allt snabbare militariseringen av Kina, liksom landets militära och politiska partnerskap med Ryssland och Nordkorea, utgör en central geopolitisk utmaning för det 21:a århundradet. Parlamentet understryker att EU måste anta en flerdimensionell strategi som kombinerar principbaserad diplomati som syftar till att upprätthålla internationell rätt med ekonomiskt engagemang som värnar våra intressen.

25. Europaparlamentet noterar att geopolitiska utmaningar har stärkt EU:s och Indiens gemensamma intressen. Parlamentet stöder ett toppmöte mellan EU och Indien för att lansera en ny strategisk agenda.

26. Europaparlamentet uppmanar med eftertryck vice ordföranden/den höga representanten och medlemsstaterna att fokusera på att utveckla starkare bilaterala partnerskap med likasinnade afrikanska länder på grundval av principen ”mer för mer”, samtidigt som de universella värdena mänskliga rättigheter och demokrati upprätthålls. Parlamentet beklagar den demokratiska tillbakagången i ett antal afrikanska länder.

27. Europaparlamentet betonar behovet att fördjupa EU:s samarbete med likasinnade länder i Latinamerika och Karibien.

28. Europaparlamentet understryker Arktis ökade geostrategiska betydelse och upprepar behovet av en sammanhängande och uppdaterad EU-politik för Arktis.

29. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att intensifiera det strukturerade samarbetet med regionala organisationer – däribland Sydostasiatiska nationers förbund, Afrikanska unionen, Gemenskapen för Latinamerikas och Karibiens stater och Gulfstaternas samarbetsråd – för att utveckla inkluderande regionala säkerhetsstrukturer och samordna multilaterala politiska åtgärder.

Fastställande av icke förhandlingsbara ståndpunkter som vi betraktar som okränkbara

30. Europaparlamentet upprepar att EU:s yttre åtgärder oåterkalleligen är knutna till de värden och principer som fastställs i artiklarna 2, 3.5 och 21 i EU-fördraget.

31. Europaparlamentet påminner om att EU:s trovärdighet är avhängig förmågan att agera beslutsamt när EU skyddar sina medborgare och värnar sina intressen. Parlamentet betonar att tröskeln för beslutsamma åtgärder bör kommuniceras konsekvent och innefatta entydiga svar på allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Parlamentet stöder en utvidgning av EU:s Magnitskij-liknande sanktionssystem avseende mänskliga rättigheter till att omfatta systemiskt förtryck och korruption.

32. Europaparlamentet uppmuntrar till djupare samordning med G7 och andra demokratiska partner för att anpassa reaktionerna på kränkningar av globala normer.

33. Europaparlamentet kräver att större uppmärksamhet ägnas åt förföljelsen av religiösa minoriteter, däribland kristna. Parlamentet begär att skyddet av religionsfriheten integreras i EU:s yttre åtgärder.

34. Parlamentet uppmanar utrikestjänsten och kommissionen att ta fram riktmärken för att bedöma effekterna av EU:s sanktioner och att regelbundet uppdatera Europaparlamentet i detta avseende.

Ökning av genomslagskraften för EU:s yttre åtgärder

35. Europaparlamentet beklagar att EU:s globala synlighet och politiska inflytande ofta inte når upp till dess ekonomiska och diplomatiska fotavtryck.

36. Europaparlamentet uppmanar vice ordföranden/den höga representanten att föreslå en sammanhängande, strategisk kommunikationsstrategi som belyser fördelarna med EU:s yttre åtgärder och stöder EU:s mål. Parlamentet uppmuntrar utrikestjänsten att stärka EU:s politiska närvaro i våra partnerländer och att göra våra yttre åtgärder mer tillgängliga för allmänheten i dessa länder.

37. Europaparlamentet efterlyser ökad konvergens mellan EU:s och medlemsstaternas diplomattjänster för att förbättra synergierna mellan nationell profilering och EU:s budskap, i linje med Team Europe-strategin.

38. Europaparlamentet understryker att budgetbegränsningar utgör ett stort hinder för ökad synlighet och genomslagskraft för EU:s yttre åtgärder. Parlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att göra en verklig prioritering för att fastställa var EU:s yttre åtgärder kan ge största möjliga politiska och strategiska avkastning.

39. Europaparlamentet framhåller Global Gateway-initiativets strategiska potential att öka EU:s närvaro och synlighet i hela världen. Parlamentet välkomnar att kommissionen har prioriterat genomförandet av dess projekt.

40. Europaparlamentet påminner om att parlamentet har en tydlig roll att spela när det gäller att komplettera synligheten och genomslagskraften för EU:s yttre åtgärder och därigenom komplettera de insatser som görs av EU:s och medlemsstaternas diplomattjänster.

41. Europaparlamentet påminner om att parlamentets utövande av sin budgetfunktion är oupplösligt förbundet med sin funktion som rör demokratisk kontroll och samråd.

42. Europaparlamentet anser att det behövs starkare parlamentarisk tillsyn över EU:s yttre åtgärder, inbegripet regelbunden tillgång till konfidentiella uppgifter och strukturerade

dialoger.

43. Europaparlamentet understryker att varje fråga som tas upp ovan kräver ett lämpligt skriftligt svar från vice ordföranden/den höga representanten.

°

° °

44. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till Europeiska rådet, rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik samt medlemsstaternas regeringar och parlament.

MOTIVERING

Varje år utarbetar utskottet för utrikesfrågor en resolution om genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) som svar på rapporten från unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik till Europaparlamentet. Denna resolution omfattar en utvärdering av framstegen och utmaningarna inom Gusp och utgör en central del av Europaparlamentets bidrag till utformningen av EU:s yttre åtgärder. Den är särskilt viktig mot bakgrund av de utökade kontrollbefogenheter som Europaparlamentet tilldelats enligt Lissabonfördraget.

Detta betänkande redogör närmare för viktiga strategiska prioriteringar som vägleder den framtida inriktningen för Gusp och ger tydlig vägledning för EU:s verkställande organ. Det lägger tonvikt på en framåtblickande hållning genom flera centrala principer som parlamentet insisterar på bör ligga till grund för Gusp:

a. Formande av den regelbaserade världsordning som vi försvarar.

b. Främjande av samarbete på grundval av gemensamma intressen.

c. Fastställande av icke förhandlingsbara ståndpunkter som vi betraktar som okränkbara.

d. Ökning av genomslagskraften för EU:s yttre åtgärder.

I betänkandet beskrivs var och en av dessa prioriteringar i detalj.